

Nekaj o slovenskih velikonočnih navadah

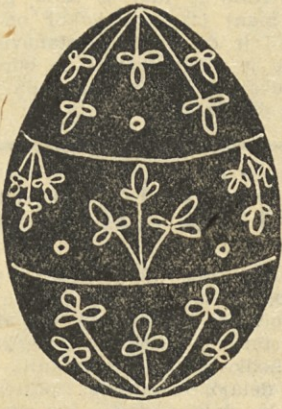
Zapustila nas je jezna burja, odpihala jo je prav tako hitro, kakor je k nam pridivila, morje jo je požrla. Prijazen veter nam boža obraze in sepeče na uho: Spomlad sem vam prinesel. Spomlad, vigrad ali vesna, kar tri imena smo ji dali, tako radi jo imamo. Pesniki jo opevajo. slikarji slikajo, pisatelji opisujejo, mladina pa jo uživa z veliko žlico. Tudi starejši imajo nekaj od tega, toda ne mnogo; največji njihov užitek so spomini na pretekle spomladi, ko so se kopali v spomladni in mladostni sreči ter mislili, da bo vedno tako ostalo. Seveda ne more biti ta najlepši letni čas brez svojega glavnega — velikonočnega praznika, ki je tudi največji praznik v letu, ker se pravzaprav z njim začenja resnično novo leto, četudi so koledarsko novo leto — ne ve se zakaj — postavili prav v sredo zime.

Prvotno naše ljudstvo ni poznalo izraza velika noč, temveč imenuje ta praznik vozem ali vuzem, v tukajšnjem narečju pravzaprav uzeem, podobno hrvaškemu izrazu vazam, kar spominja na starodavno slovansko in še danes v ruščini ohranjeno vesno. Spomladanski, vesenski praznik bi bil torej uzeemski praznik ali uzeem. Saj je tudi nemški Ostern izpeljan iz podobnega starogermanskega izraza za spomlad »Ostarax. Prvi kristjani so ta od Judov podedovani spomladanski praznik posvetili Kristusovi smrti in njegovemu vstajenju, ker se je to zgodilo prav v dneh, ko so Judje praznovali svoj Pesah (Pasho), to je spominski praznik o njihovi rešitvi iz egiptovskega suženjstva. Tudi Pesah ni izviran, to je v času judovskega odhoda iz Egipta nastali praznik, temveč so tudi oni svoj starodavni spomladanski praznik posvetili svojemu odhodu iz Egipta, ker so se prav v aneh, ko so slavili ta praznik pripravljali na odhod. Znano je namreč, da so klali prvo-izvaljena jagnjeta, da so njih kri razlili pred hišnim pragom in da so jedli nevstali kruh, brez kvasa in soli. Ker so bili Judje do svoje stalne naselitve v Kanaanu potujoči pastirski narod, je razumljivo, da so v začetku spomladi klali in uživali svoja prvo-izvaljena jagnjetasme in da se je iz takih pojedin sam ob sebi razvil spomladanski praznik; tega so posvetili Bogu, ki so mu darovali jagnjeta. Njihovo kri so razlili pred pragom, da bi od svojih čred odvrgli hudozne duhove.

Naše velikonočno praznovanje se seveda temeljito razlikuje od judovskega ne samo zaradi praznika Kristusovega vstajenja, ki ga je postavilo

krščanstvo v ta čas, temveč tudi zaradi starih navad, ki niso krščanskega izvora. Naši slovanski predniki so bili od pamitveka kmetje, brčkone najstarejši kmečki narod v Evropi, imeli so krave, prašiče, kokoši itd. Prašičjo slanino in klobase so sneli pozimi, za spomladanski praznik pa so shranili, kar je bilo od prašičev najboljše: gnjati in plečeta. Seveda ni manjkalo mleka, kravjega masla, jajc, orehov in drugega suhega sadja za potice, pince in prezmece. Nekda nje ščedenske krušarice — sedaj jih ni več — so nosile svojim odjemalcem v mesto za veliko noč seveda tudi pince in prezmece, ki so jih tudi judovski družine zelo rade jedle, čeprav ne bi bile smele drugega jesti ko svoj pesah-kruh, »macasa, brez soli in kvasa. Kot posebnost so ščedenske prinašale domov ta »macasa, ki pa ga ni nihče niti povohal.

Jaje je bilo v nekdanjih slovenskih kmetijskih družinah za vozem toliko, da niso vedeli, kam z njimi. Kuhali in barvali so jih v šarene pirhe. Dečki so si jih nabasali polne žepe in se

sli igrat z njimi na sekanje; njih tehnični izraz je bil pecanje. Prvi je položil svoje jajce na tla, drugi pa je iz določene daljave metal proti jajcu bakren novčič. Ako je novčič zasačil v jajce, je bilo jajce njegovo, ako ne, je izgubil novčič. Bolj neročno za tistega, ki je tvegaj jajce, je bilo, ako ga je držal v pesti, tako da ga je bilo videti samo skozi ozko odprtino med palcem in kazalcem. Ako je nasprotnik zgrešil jajce, je zašel z vso močjo v prst. Največja zabava za dečke pa je bila, »ko so šli zvonovi v Rimo, to je, ko so na veliki petek utihnil in se do vstajenja niso smeli več oglašati. Tedaj so se skoraj vsi vaški dečki, oboroženi s klepetci in škrebetlji, zbrali pri cerkvi in čakali na cerkov-

nikovo povelje. Ko je ta zapoveda: »Naprej!«, so zaškrebetale škrebetulje, zapokali so klopotci in vsa vesela mlada četa je začela krožiti po vasi, kričaje na vso moč »Zvon! prvokrat!«, pozneje »Drugokrat!« in sleđnjič »Tretjkrat!«. Ko so mali kričaji krožili v tretjič po vasi, je bila cerkvena slovesnost navadno že davno v teku in ko so se vrnili k cerkvi, je bila večkrat že pri koncu. A to jih je malo brigalo, njim je bilo glavno, da so se smeli do mille volje nakričati in naropotati.

Sodijo, da so bila velikonočna jajca, simbol poljske rodovitnosti, pri poljedelskih narodih v navadi že v globoki preteklosti, morda več tisočletij pred krščansko dobo. Jajca, to je pirhe, potice, gnjati in sploh vse, kar so dobrega pripravili za velikonočno pojedino, so nosila dekleta ali pa mlade žene — po možnosti v novih jrbasih blagoslovit v cerkev, to je bil tako imenovani »zegen«, darovali so si navadno le žegnane pirhe. Pri nas so bili in so še danes v navadi le enobarvni pirhi. Na Kranjskem pa so bolj cenili pisanice, to je s cveticami in srčci okrašene pirhe. Tudi žolica, po domače »žuca«, to je iz prašičjih kož in žilastega mesa skuhana želatina, ni smela manjkati na velikonočni mizi; pravijo, da spominja na potres, ki je pretresel zemljo, ko je Kristus umrl na križu.

Mi moderni ljudje živimo takorekoč kar tjavdan, medtem ko je bilo prejšnje človeštvo mnogo bolj tesno povezano s narodo in njenimi zakoni. Le ako upoštevamo to povezanost, se nam razjasni pomen raznih starin običajev ob praznikih; razumeli bomo, kako je velikonočni, to je spomladanski praznik časovno povezan s predpustom in postom. Naš predpust je čas, preden zapustimo meso (»masopusta« v češčini, to je: pusti meso), se pravi, čas, preden zapustimo težko masno zimsko hrano, ki nam je potrebna pozimi, in to posebno v bolj hladnih deželah, kjer živi večina naših bratov Slovanov. Krščanstvo je dalo postu globlji pomen odpovedi iz duhovnih nagibov. Na koncu predpusta, to je zadnje dni pusta, se še enkrat dobro najemo vsega dobrega, potem pa nam je potrebna bolj lahka postna hrana, da naše telo očistimo od težke zimske hrane ter da se, kakor vsa naroda, pripravimo za novo življenje. Da bi ne bil ta prehod preveč brezbarven in dolgočasen, so ustanovili naši davni kmetijski pradedi spomladanski praznik, praznik vesne, vesenski, vozemski praznik: vozem. Katoliška cerkev je postavila »veliko noč«, t. j. praznik Kristusovega vstajenja prav v ta čas, da bi nove kristjane odvrgla od starih poganskih navad in jih pridobila za novo življenje v duhu krščanskega nauka.

—od

Prebivalstvo Južne Amerike se množi najhitreje

Clovek bi mislil, da se najhitreje množijo prebivalci Indije ali Kitajske. V resnici ima rekord v tem pogledu Južna Amerika. V razdobju 1937-1952 je prebivalstvo Južne Amerike narastlo za 38,5%. V istem razdobju je prebivalstvo same Venezuele narastlo za 52%, prebivalstvo Mehike za 50,1% in Brazilije za 41,5%, toda prebivalstvo Pakistana in Indije samo za 20%. V času od leta 1937 do 1947 je prebivalstvo Kitajske narastlo samo za 2%. Prebivalstvo Japonske je v razdobju 1937-1952 narastlo za 20,5% V Evropi je dosegla rekord Holandija, katere prebivalstvo se je v razdobju 1937-1952 povečalo za 20,5%. Za njo se je postavila Svica s 15%. Holandija je imela leta 1937 enako prebivalstvo kot Belgija, toda leta 1952 je njeno prebivalstvo že preseglo belgijsko za 2 milijona. Razmeroma polagoma narašča prebivalstvo v Italiji. Njen prirastek znaša približno toliko kakor v ostalih zahodnih državah, in sicer 10,6%. Skandinavske države so napredovale za 9,2%. Francija za 3,4%. Čeprav ni ta prirastek velik, so Francozi z njim zadovoljni; saj je prebivalstvo v času med letom 1137 in 1944 nazadovalo do 41.200.000 na 38 milijonov 300 tisoč, a se je od leta 1944 do 1952 dvignilo na 42.600.000. Se pravi, da je v tem času narastlo za 11,2%.

VSako MINUTO ENO STANOVA-NJE, vsakih sedem minut ena hiša in vsakih 24 ur en nebotičnik. Prebivalstvo brazilskega mesta Sao Paulo narašča najhitreje na svetu. Leta 1890 je imelo 69.000 prebivalcev, leta 1940 1,3 milijona in danes ima 2,7 milijona prebivalcev. Prebivalstvo tega mesta narašča dvakrat hitreje kakor prebivalstvo Rio de Janeira in 3-krat hitreje kakor Buenos Airesa in 13-krat hitreje kakor New Yorka. Lansko leto so zgradili v Sao Paulu 399.999 stanovanj, se pravi vsakih 70 sekund eno stanovanje, vsakih 7 minut eno hišo in vsakih 24 ur en nebotičnik. Površina mesta se paglo širi. V evropskem predele (Jardin Europa) in ameriškem (Jardin America) stane kvadratni meter zemljišča okoli 1.000 kruznejrov (148.000 lir). Pred nekaj leti je stalo stanovanje dveh sob s pritliklinami v središču 70.000 kruznejrov, danes stane že 250.000 kruznejrov.

Gospodarski razvoj države Sao Paulo predstavlja nekaj neverjetnega. V štiri-desetih letih je v njej nastalo 40.000 industrijskih podjetij z 80.000 delavci. Lansko leto so v teh podjetjih proizvedli za 60 milijard kruznejrov (888 mi-

lijard lir)blaga. V samem mestu Sao Paulo je okoli 20.000 podjetij s 450.000 delavci. Gospodarsko in politično vlada- dajo nad Brazilijo nekaj sto bogatih družin, ki so portugalskega, italijanskega, japonskega ali nemškega porekla. Ko se je nedavno poročila hčerka nekega takšnega velikaša, so potrošili 30 milijonov kruznejrov (okoli 444 milijonov lir).

Entre Rios - naselbina podonavskih Svabov

Okoli 2.500 podonavskih Svabov, ki so leta 1945 po zlomu Hitlerjeve vojske zapustili Jugoslavijo, je pod vodstvom inž. Moora iz Srema organiziralo naselbino Entre-Rios na brazilski planoti Guarapuava okoli 1.200 metrov nad morjem.

Po nemških podatkih se je leta 1945 preselilo iz Banata, Vojvodine in Srema nekaj nad 100.000 Svabov v Avstrijo in na Bavarsko. Od tam so se nekateri porazgubili po raznih nemških deželah, drugi se pa naseljujejo zopet v skupinah zlasti v Braziliji. Švicarska organizacija »Schweizer Europa-Hilfe« je preskrbela denar za ustanovitev kolonije nemških beguncev v Braziliji. Entre-Rios stoji 32 km od občine Guarapuava v brazilski državi Parani. Nova naselbina je 17 km oddaljena od zadnje železniške postaje, ki pelje do obale. Podnebje je razmeroma ugodno, ker se planota razprostira 1.200 metrov nad morjem.

Naseljevanje se je začelo junija 1951, ko je v Brazilijo prispela prva skupina 222 ljudi. Danes živi tam že 550 družin, ki štejejo 2.500 Nemcev. Najprej so Nemce naselili v zasilnih barakah. Hrana je bila skupna. Pozneje so pričeli graditi hiše, ki jih je danes že nad 500. Postavili so si tudi elektrarno, mlin za riž in žago. Kmetom je bila dodeljena površina zemlje po 20 hektarov na posameznika. Imajo že okoli 400 holandskih krav, prav toliko konj in 2.000 prašičev ter okoli 10.000 kokoši. Zgradili so si tudi šolo, cerkev in gostilno. Zemljo obdelujejo po večini s traktorji. Polja na katerih sejejo pšenico obdelujejo skupno.

Kakor rečeno, je omogočila naselitev Nemcev Švicarska evropska pomoč. Z brazilsko vlado je ta ustanova podpisala posebno pogodbo že avgusta 1950. Denar je vzela iz prebitka, ki ga ima švicarska trgovina z Brazilijo. Izdelan je bil širši načrt za naselitev okoli 100 tisoč Nemcev v državi Parani.

Socialni UTRINKI

KONEC DOLGE STAVKE. Stavka newyorških pristaniških delavcev je trajala 29 dni. Med tem časom so se v newyorškem pristanišču nabrale gomile blaga. V pristanišču dela 20.000 delavcev.

ZENSKÉ VEDNO BOLJ PIJEJO. V Noordwijku na Holandskem zaseda Svetovna organizacija za zdravje. Predstavniki posameznih držav so poročali o uživanju alkohola po svetu in ugotovili, da se alkoholizem širi zdaj tudi med ženskami. To so ugotovili predstavniki Holandije, Francije, Avstrije in Irske. Število ženskih alkoholikov v Avstriji je od l. 1910 naraslo za 5—13%. Ločtve zakonov so bolj pogoste v družinah, ki so vdane alkoholu. Predstavnik Francije je ugotovil, da je moderno življenje izrgalo ženo iz družine. Irski odposlanec je pripomnil, da vedno več žensk pije v javnih lokalih v Dublinu in da se zdaj ta navada širi po vsej državi. Alkohol so pričela uživati celo dekleta.

NAD MILLJON FRANKOV ZA PIERROVO SLIKO. Podoba francoskega duhovnika in poslanca Pierra, ki jo je naslikal Georges Rouault, je bila prodana v Parizu za 1.750.000 frankov. Izkupilec je bil darovan organizaciji »Tovariši iz Emavs« ki je pod vodstvom o. Pierra razvila močno socialno akcijo za pomoč brezdomcem in brezposelnim. Tej organizaciji sta darovala slike tudi slikarja Henri Matisse in Marc Chagall.

RESENI S HELIKOPTERJEM. Pred Kazablanko so s helikopterjem rešili 3 potnike in 27 moč posadke švedskega parnika »Dalsland«, ki je zadel ob pečino. Helikopter pripada ameriške-mu letalstvu.

BOGASTVO KITAJSKE

Sovjetski tisk poroča da cenijo ležišča premoga Kitajske na 400 milijard ton. Ko bi Kitajska izkopala vsako leto 400 milijonov ton premoga, bi se njena ležišča izčrpala šele v 1000 letih. Seje najnovejša raziskovanja so dognala, da so važna premogovna ležišča v Sečvangu, Senaju, Sinkjangu in drugih krajih. Ležišča petroleja znašajo več kakor eno milijardo ton. Kitajske vodne sile bi lahko proizvajale 150 milijonov kW električne energije.

400 let stari recepti

Stanovska organizacija v Salzburgu je pred 400 leti dala navodila svojim članom, kako naj ravnaajo pri zaključevanju svojih poslov. Iz njih navajamo nekatere nauke:

Ne kaži se jeznega in mračnega, kakor da bi bil obremenjen s svojimi družinskimi zadevami; to bi namreč preplasillo kupce.

Rad povprašuj, ne verjemi pa mnogo tega, kar slišiš.

Ne zaupaj vsakomur; potem ti ne bo treba biti odgovoren za njegove zadeve.

Če ti kdo ponuja poceni blago in hkrati trdi, da boš zaključil sijajno kupčijo, otrsi se ga, da se ne boš kesal.

Zgubiti ob pravem času je tudi u-metnost.

Ne zapusti svojih starih dobrih odjemalcev in ne pritiskaj nanje preveč, kajti to jih bolj boli kakor tujce.

Ne plačuj menice pred rokom, sicer se ti lahko zgodi, da jo boš dvakrat plačal.

Ne obotavljaj se, kadar se moras odločiti, ali se udeležiš sejma. Ako zamudiš takšno priložnost, se ne povrne več. Bolje je prodati z obžalovanjem kakor z obžalovanjem zadržati blago.

FRANCOZI PROTI TUJIM IGRACKAM

Pariški listi poročajo, da se 19.000 francoskih delavk v tovarnah igračk razburja zaradi vesti, da bo v smislu novih odredb o sprostitvi zunanje trgovine dovoljen uvoz tujih igračk. Vrednost v Franciji izdelanih igračk doseže 16 milijard frankov na leto. Listi poudarjajo, da samo Francozi plačujejo delavke kakor delavce. Francoska industrija igrač plačuje 48% plač v socialne namene. Plača Francozinje, ki je zaposlena v teh tovarnah in ki dela 48 ur na teden, znaša 199 frankov na uro, v Nemčiji zasluži delavka tovarne igrač 98 frankov in v Italiji 88 frankov. Ako postavimo proizvodne stroške v Franciji na 100 dosežejo ti v Nemčiji 62,55 in v Italiji 62,25. Po vsem tem bo igračka domače proizvodnje stala v Franciji 100 frankov, nemška igračka, ki jo bodo uvozili v Francijo, 52,10 in italijanska 52 frankov.

VINICOLA ISTRIANA

ZALOGA VINA NA DEBELO
Trst - Ulica Fonderia šte. 6 - Telefon 93 - 200

Gostilna „NOVI BUNKER“

Trst, ulica Conti 40
Cenjenim odjemalcem, gostom in prijateljem želimo vesele velikonočne praznike!

KINO PROSVETNI DOM

V NABREŽINI
predvaja
v soboto in na velikonočno nedeljo
zgodovinski barvani film

JULIJ CEZAR

Na velikonočni ponedeljek predvaja močiten film

GIANNI in PINOTTO NA SEVERNEM TEČAJU

Po tej poti želi vsem cenjenim obiskovalcem vesele velikonočne praznike!

PEKARNA in

GOSTILNA

NABREŽINA

Grilanc Marija in Celestina

Svojim cenj. gostom in odjemalcem želimo vesele velikonočne praznike!

Trgovina jestvin in pekarna

ČOK ZORA

Opčine, Narodna ul. 61 - Tel. 21-046

želi vesele velikonočne praznike cenjenim odjemalcem in prijateljem

TRGOVINA JESTVIN

ŠKABAR JOSIP

OPČINE — Narodna ulica št. 22 — Telefon 21-026

želi cenjenim odjemalcem, prijateljem in znancem vesele veliko noč!

Sedlarsko podjetje

DOLES IVAN

sprejema vsa nova dela po naročilu -- Izdeluje in popravlja konjsko opremo, kovčke, torbice i. t. d.

Cene zmerne! Obiščite nas!

Trst - Ulica G. Gozzi št. 1

Zaloga stavbenega materiala in lesa

Daneu Franciška

Opčine - Narodna ulica št. 77
Telefon 21-034

Želimo cenjenim odjemalcem vesele velikonočne praznike!

ALOJZ DANEU

Stavbeni material - železnina in kovine
OPČINE
Proseška ulica 13 — Tel. 21-044

Želimo vesele velikonočne praznike cenj. odjemalcem in prijateljem!

BUFET

„Pri Jožkotu“

TRST - UL. Ghega 5

PRVOVRSTNA ISTRSKA IN BRIŠKA VINA, DOBER PRIGRIZER IN IZVRSTNA DOMAČA KUHNJA

Gostilna

OSTROUŠKA

TRST

Ulica S. Nicolò 1 - Tel. 37-918

Vam nudi pristna vina in Vam postreže z dobro domačo kuhinjo

GOSTILNA

VISINTIN IVAN

Nabrežina - Center 95

želi cenjenim gostom vesele veliko noč!

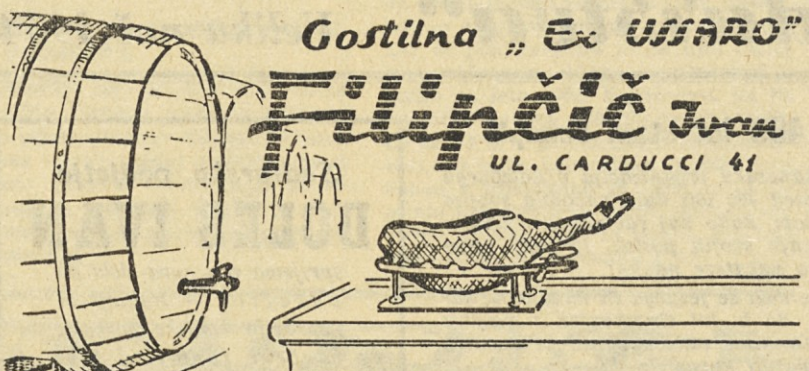
Trgovina jestvin

Gruden Edvard

Nabrežina št. 97

želi vesele veliko noč svojim cenjenim odjemalcem!

Gostilna „Ex URSARO“
Filipčić Ivan
 UL. CARDUCCI 41

Postrežemo Vam z najboljšim domačim in istrskim vinom in domačim pršutom

Novo dospeli sezonski izdelki

Oglejte si naše nove modne sezonske izdelke moških, damskih in otroških čevljev. Priporoča se za nakup.

CALZOLERIA FIORENTINA Soc. a r. l.
 TRIESTE - VIA E. TARABOCCHIA 2 - TEL. 96-536

AVTOPODJETJE STAR

Tovorni prevozi Osební avtobusni prevozi

Tel. št. 35608

Mehanična delavnica
AVTOGARAŽA - TRST
 ULICA MORERI 7

SOSIĆ SASSI MARIO

OPČINE, TRG MONTE RE 4 - TEL. 21-155

Prodajamo plinske, električne in druge štedilnike znamke „ZOPPAS“, radio aparate priznanih znamk in električni material

ZASTOPSTVO „LIQUIGASA“

Nabavite ga lahko v Bazovici, Padričah, Trebčah, Kon onelu in Velikem Repnu

Prodajamo tudi na obroke - Gne ugodne!

ZAHTEVAJTE

Radenska ZDRAVILNI VRELEC

SRČE-JETRA LEDVICE ŽENSKA MOTNJE IZČRPANOST

OSVEŽUJOČA ZDRAVILNA

ZADR. KONZORCIJ TRGOVCEV Z JESTVINAMI
 TRST - Ulica Valdirivo št. 3 - Telefon 35-034

Zastopnik in glavna zaloga:

TRGOVINA IN DELAVNICA ČEVLEJ

GEC ALOJZ

TRST - Piazza Tra i Rivi 2 - Telefon 31-198

Oglejte si našo zalogo damskih, moških in otroških čevljev za pomladansko in poletno sezono.

Cene ugodne

Hotel «TURIST»

Ljubljana, Dalmatinova ulica 15 - Tel. 21-893, 20-129

Sodobno preurejen z 85 ležišči, lepo urejenim senčnatim vrtom in bifejem. Nudimo prvo vrstna domača in tuja jedila ter sortirana vina. Oddaljen je samo 3 minute od železniške postaje. Obiščite nas, prepričali se boste!

NE V AVSTRALIJO!

DVA PRIMERA NAŠE LAHKOMISELNOSTI

»Gospodarstvo« je že v zadnji številki napovedalo, da bo proti koncu tega meseca z ladjo »Toscana« ki je mnogo slabše opremljena kakor »Castelverde«, zapustila naše kraje nova skupina izseljencev. Pri pametnih so zalegla opozorila našega tiska in vseh političnih skupin — vsaj v tem pogledu so si bile edine — in so ostali doma. V zadnjem hipu so nekateri prejeli tudi neposredna opozorila iz Avstralije, naj nikar ne hodijo iskat sreče tja, ako imajo doma vsaj skrajno kruha.

Na žalost je bilo med našim ljudstvom tudi nekaj takšnih, ki zaslužijo več kakor označbo, da so nespametni. Kljub vsem opozorilom staršev in ljudi, ki poznajo svet in so poučeni tudi o razmerah v Avstraliji, so se odpravili na dolgo pot, s katere se bo le redko kdo vrnil. Mnogi bi se radi vrnili, kakor so se poprej že mnogi, toda denarja za povratek ne bo. Znano je n. pr., da so za vožnjo nekega takšnega nesrečnika, ki bi se bil rad vrnil, zbirali denar vsi njegovi sorodniki in da ga je takšen »spas« stal skoraj pol milijona lir.

Kaj porečejo potem ljudje k temu primeru: Mlad fant z našega Krasa — zaradi občutljivosti sorodnikov noče mo navesti vasi — se je odločil za Avstralijo in se že odpeljal s prvo ladjo. Gospodarske razmere v hiši so takšne, da bi lahko še živel v družini in si ustvaril tudi lastno družino. Mati ga je skušala prepričati, naj o-

stane doma. Nič ni pomagalo. Odvrnil ji je: Grem, ker gre tudi moj prijatelj... Na pot mu je dala 100.000 lir in kupila zanj še avstralskih funtov za drugih 100.000 lir. Priporočila mu je naj se vrne, ako mu ne bo dobro. Kaj porečejo naši brihtni Kraševci k temu? Kaj bi lahko napravil mlad podjeten človek z naložbo 200.000 lir? Izučeni mehanik bi si nabavil lahko orodje, kmečki fant bi globlje zaoral na svojem posestvu, dokupil bi si morda še živine itd. Medtem bi lahko mirno spal pod lastno streho in živel v svoji domači vasi blizu mesta, ki tako vabi mladega človeka. Vsemu temu se je odpovedal, ker se je njegov tovariš odločil za pot v tujino, kjer ga bodo sprejeli kot tujca; sam ne zna niti jezika dežele, o kateri sanja, da mu bo dajala med in mleko.

Kaj porečejo pametni ljudje k drugemu primeru. Oče je postavil sinu v tržaški okolici mehanično delavnico ki se je takoj razvila, ker je še vedno konjunktura za popravila ameriških avtomobilov. Nekega dne pristopi k njemu po vsej okolici znanj avanturist, češ kaj se boš s tem delom mučil, prebrihten si za to, v Ameriki te čaka sreča. Mlademu možu je zaigralo srce, pritrdila je tudi še žena, ki je bila še manj izkušena kakor on. In res, pustil je delavnico in stanovanje ki mu ga je preskrbel oče, in odpotoval v Južno Ameriko, kakor da tam ne bo treba delati.

KAJ MISLI ANGLEZ O RAZMERAH V AVSTRALIJI

Londonški list »The Observer« (4. aprila) objavlja poročilo svojega so-trudnika Patricka O'Donavana o političnih in gospodarskih razmerah v Avstraliji. Pisec omenja, da živi danes v Avstraliji okoli 9 milijonov ljudi. Obsežne pokrajine, kjer bije vroče tropsko sonce, so ostale gospodarsko nerazvite. Glavna pridelka sta volna in žito. Polovica volne v mednarodni trgovini je avstralskega izvora. Avstraliji grozi zdaj velika nevarnost, ker je letos upadlo povpraševanje po avstralskem žitu slabših vrst. Po proizvodnji svinca je Avstralija na tretjem mestu po proizvodnji cinka pa na četrtem med drugimi državami. Avstralija bi si zagotovila lepo gospodarsko bodočnost, ako bi z novimi kmetijskimi raziskovanji lahko izkoristila ogromne zapuščene predele in bi odkrila nova ležišča rud. Dalje poročila dopisnik, da ni delavska stranka naklonjena priseljencem, ker ščiti koristi domačega delavstva.

Izkusili še hujšo vodikovo bombo. Pri 23 japonskih ribičih so opazili čudne znake nekakšnih opeklin, glede katerih so zdravniki ugotovili, da gre za posledice radijskega izžarevanja, ki ga povzroča eksplozija atomskih bomb. Okužene so bile tudi ribe, ki so jih nalovili, prav tako same ladje. Japonci so protestirali pri ameriški vladi in zahtevali odškodnino. Ves svet se je razburil in opozicija je od angleške vlade zahtevala naj se poskusi z atomskimi bombami ustavijo. Ne Churchill ne Eisenhower nista sprejela tega predloga, češ, da zahtevajo obrambne koristi, da nadaljujejo s poskusi. Ameriški poslanik na Japonskem je skušal omiliti nevarnost, ki jo povzročajo poizkusi z atomskimi bombami. Po njegovem mnenju je za uživanje v bližini atomskih poskusov ujetih rib združeno le z neznatno nevarnostjo. To je tudi mnenje ameriške komisije za atomsko energijo, ki je dolgo proučevala učinek radijskega izžarevanja, ki so mu izpostavljene ribe. Stopnja radioaktivnosti rib se da določiti s tem, da se ribe pri prihodu v pristanišče preiščejo. V San Franciscu so ameriške oblasti zadržale dva tovora zmrznjene tune iz Japonske; ugotovile so, da niso bile okužene z radioaktivnostjo.

Zgovorne številke

136 MILIJONOV DOLARJEV bo ameriška vlada potrosila za graditev letalskih oporišč v Spaniji. To je prvi obrok. S tem denarjem bodo izboljšali letališča Torrejon-Barajas blizu Madrida, El Copero in Moron pri Sevilji in letališča pri Saragosi. Letališča bodo povezana z naftovodom, ki bo stal 26 milijonov dolarjev.

STEVILO AVTOMOBILSKIH VOZIL se je v preteklem letu povečalo v Angliji za 400.000. Danes je v Angliji v prometu dvakrat več avtomobilov kakor pred 20 leti. Toda ti avtomobili so lansko leto povzročili 226.000 avtomobilskih nesreč in pri tem ubili 5.070 ljudi. Prometni minister je dejal, da je to strašen rekord. Mar ni pokopališče s 5.000 grobovi nekaj strašnega?

PIVA SO V ZAHODNI NEMCIJI potrosili lansko leto 28,77 milijona hektolitrov, to je 11,3% več kakor leta 1952 (25,85 mil. hl). V zahodnem Berlinu so ga popili za 16,6% več kakor v prejšnjem letu, na Bavarskem za 5,3%, v Hamburgu za 20,70% (vsega 870.000 hl), v Bremenu za 16% (800.000 litrov). V vsej Zah. Nemčiji so popili lansko leto več piva kakor pred vojno, to je l. 1936 (26,8 milijona hl), vendar manj kakor leta 1938 (32,5 milijona hl). Potrošnja na glavo se je dvignila od 51,6 litra v l. 1952 na 56,8 litra v l. 1953; v letu 1938 je vsak Nemec popil povprečno 69,9 litra na leto. Samo iz Bavarske so izvozili v tujino 89.000 hektolitrov piva, za kar so prejeli 10 milijonov nemških mark (1 nemška marka okoli 150 lir).

Prosta cona ni rešila Gorice

Nobena druga država ne dela tako nesmiselnih eksperimentov, kakor jih je napravila Italija z Zadrom in Gorico; zdaj bi si rada privoščila še Trst. Glede na to, da je italijanski imperializem sprito italijanske gospodarske, vojske in politične slabokrvnosti in še posebno, ker je imperializem sploh zgodovinsko tako zastarel, da so danes v likvidaciji neprimerno močnejši imperializmi, je italijanski imperializem prava karikatura, ker čisto nič ne upošteva gospodarskih dejstev. Po prvi svetovni vojni so Zadar odrezali od Dalmacije, ki ga je redila; na to je morala seveda Italija sama vzdrževati to brezposelno mesto. Čeprav je zgodovina dokazala vso nesmiselnost italijanske zadrške politike, so Italijani po drugi svetovni vojni ponovili to neumnost z Gorico. Gorica je vendar živela od goriške dežele, točno povedano: od slovenskega prebivalstva goriške dežele, ker samo Slovenci so nosili denar v Gorico. Nosili so ga večinoma italijanskim trgovcem in uradnikom. Razen teh ni bilo in ni drugih Italijanov na Goriškem. Goriški Furlani so nosili in nosijo še danes svoj denar v furlanska mesteca in trge, ne pa v Gorico. Semkaj so prihajali samo s praznimi žepi, da bi si jih napolnili s slovenskim denarjem. To so dejstva, ki jih gotovo poznajo vsi tisti goriški Italijani, ki ne živijo v nacionalističnih oblakih. In kaj je dosegla bistrumnost italijanske vlade s tem, da je odrezala mesto od goriške dežele? Zavezala je italijansko vrečo, da je goriški Slovenci ne morejo več polniti s svojim denarjem. Zelo visoka modrost je to, vsekakor nekoliko previsoka za naš ubogi slovenski razum.

Preveč bi bilo zahtevati od italijanske vlade, da bi pri razmejitvenih pogajanjih upoštevala naše slovenske koristi, pač pa bi bila morala upoštevati gospodarske koristi goriških Italijanov. Ko se ni mogla polastiti vse goriške dežele, bi namreč morala v gospodarskem interesu goriških Italijanov — prepustiti tudi mesto Jugoslaviji. »Dalekovidni« Machiavellovi nasledniki se nam bodo gotovo smejali, ker ne razumemo, da je Gorica zanje le odskočna deska. Takšne odskočne deske so bile tudi Zadar, Reka, Albanija itd.; toda z njih se je dalo skakati v obe smeri, ne samo naprej. To je temeljito preizkusil Mussolini.

Oglejmo si nekoliko, kaj je prinesla Gorici »prosta cona«. Predvsem nimajo mali trgovci in mali podjetniki od te ustanove nobene koristi; sicer veljajo carinske olajšave samo za tri vrste blaga, in sicer za sladkor, kavno in alkohol. Razen tega so vsa novo-ustanovljena industrijska podjetja oproščena od davkov za dobo desetih let. Odkar je v veljavi prosta cona, so v Gorici ustanovili 15 manjših industrijskih podjetij, katere zaposlujejo okrog 200 delavcev. Izmed teh 15 novih industrijskih podjetij (za čokolado, bombone, likerje in les) so nekatera že v krizi. To je vsa tista prosta cona, ki naj bi rešila propadajočo Gorico.

Glede na zares bedni gospodarski položaj tega nesrečnega mesta so Goričani upali, da jim bo vsaj davčni vijak malo prizanesel, in to tem bolj, ker je bil davčni ravatelj poklican v Rim, kjer so mu priporočili, naj ne bo prestrog pri izterjevanju davkov. Upali so tudi, da bodo bolj pritisnili na tiste bogataše, ki skrivajo svoje velike dohodeke in da bodo bolj obzirni nasproti gospodarsko šibkejšim. Razočaranje je bilo popolno. Tistim, ki so pošteno naznanili svoje pičle dohodeke, so jih na davčnem uradu kar podvojili; glede velikih pa vemo, da so v Italiji skoraj nedotakljivi. Sedaj nastaja vprašanje: kakšen smisel ima sploh Vanonijev zakon, ako davčni uradi ne upoštevajo prijavljenih dohodkov, temveč samooblastno odmerjajo davke, ne da bi upoštevali, ali so pri-

jave točne ali ne. Ako prijave res preverijo, bi morali odmeriti davke na podlagi pošteno prijavljenih dohodkov ali pa primerom kaznovati tiste, ki so svoje dohodke preizko naznanili. Ker tega ne delajo, škodujejo poštenim, medtem ko dajejo potuho nepoštenim davkoplačevalcem.

INPS (Državni zavod za socialno skrbstvo) zida sedaj (pravzaprav kopelje šele temelje) večjo zgradbo na Travniku, zraven cerkve. Med tem prostorom in po vojni novo zgrajenim poslopjem finančne uprave, zraven pošte, se dviga, tudi po vojni sezidano, prvo poslopje omenjenega zavoda. Sicer se v Gorici ničesar ne zida in za ruševine med vojno porušeni hiš se nihče več ne zmi.

Kaj pravijo goriški trgovci? »Kakamo in zalagamo, dokler nam bo še kaj ostalo iz boljših časov.«

Ko poslušas Goričane in se oziraš okrog sebe, te nenadoma objame občutek, da mesta Gorice sploh ni več; to kar vidiš pred seboj, je samo še njeno mrtvo truplo. V tem mrtvem mestu je ostal živ samo še majhen slovenski trg za bližnje slovenske vasi. Tako čakajo Goričani na boljše čase, ko bo goriško mesto zopet oživel, medtem ko čaka tudi rimska vlada na povratek dobe, ko so rimske legije korakale na vse strani in gradile »imperio romano«. Namesto da bi gledala naprej v bodočnost, se rimska vlada ozira nazaj, v preteklost, kakor se je ozirala Lotova žena in — okamenela.

Atomska energija za uničevanje človeštva?

Američani so tik pred zaključkom druge svetovne vojne vrgli na Japonsko dve atomski bombi. Japonci so se takoj vdali, proti temu orozju ni bilo pomoči. Zdaj razpolagata oba nasprotna tabora (ameriški in sovjetski) tudi z vodikovo bombo, ki je mnogo hujša kakor navadna atomska bomba. Prav takšno bombo so Američani preizkusili že leta 1952. Vrgli so jo na majhen otok Elugelab. Sele zdaj so objavili, kako strahoten učinek je imela eksplozija te bombe. Otok je kar izginil. Pri otokih Bikini (blizu Japonske) so Američani nedavno pre-

V POTU SVOJEGA OBRAZA JE RAZKLAL DIAMANT

Do najbolj dramatičnega brušenja diamanta je nedvomno prišlo, ko je dobil znani holandski mojster v brušenju dragih kamnov Aascher nalog, da razžaga diamant, ki so ga našli leta 1905 pri Cullinanu v Transvaalu. Diamant Cullinan je tehtal 624 gramov (3124 karatov) in spretni Aascher se je spravil na delo, dobro se zavedajoč ogromne odgovornosti, ki si jo je naložil na svoje rame. Več mesecev je risal in računal, da določi črto, po kateri naj bi se diamant razklal in tako je določenega dne položil svoje malo dieto na preračunano točko. V potu svojega obraza je nalahno udaril po diamantu, a jekleno dieto se je zlomilo. Aascher se je pri tem tako razburil, da je moral iti za nekaj časa v bolnišnico. Po povratku iz bolnišnice se je Aascher ponovno lotil dela. To pot se je diamant gladko po določeni črti razklal, vendar je to zvedel Aascher šele kasneje od svojih občudovalcev,

tehnične

V POTU SVOJEGA OBRAZA JE RAZKLAL DIAMANT

Do najbolj dramatičnega brušenja diamanta je nedvomno prišlo, ko je dobil znani holandski mojster v brušenju dragih kamnov Aascher nalog, da razžaga diamant, ki so ga našli leta 1905 pri Cullinanu v Transvaalu. Diamant Cullinan je tehtal 624 gramov (3124 karatov) in spretni Aascher se je spravil na delo, dobro se zavedajoč ogromne odgovornosti, ki si jo je naložil na svoje rame. Več mesecev je risal in računal, da določi črto, po kateri naj bi se diamant razklal in tako je določenega dne položil svoje malo dieto na preračunano točko. V potu svojega obraza je nalahno udaril po diamantu, a jekleno dieto se je zlomilo. Aascher se je pri tem tako razburil, da je moral iti za nekaj časa v bolnišnico. Po povratku iz bolnišnice se je Aascher ponovno lotil dela. To pot se je diamant gladko po določeni črti razklal, vendar je to zvedel Aascher šele kasneje od svojih občudovalcev,

ki so brez diha sledili njegovemu mojstrskemu udarcu. Aascher se je namreč v svoj živčni napetosti trenutek po udarcu po diamantu onesvestil in zgrudil v naročje zdravnika, ki ga je iz previdnosti poklical v delavnico.

BRSTENJE KROMPIRJA IN CEBULE se lahko prepreči. Ameriško kmetijsko ministrstvo je odobrilo uporabo kemikalij, ki so jih izdelali in duduistijski znanstveniki za preprečevanje brstenja krompirja in čebule v kleti. S kemikalijo maleičnim hidrazidom se potrosi pridelek, preden se pospravi in v skladišču. Poskusi z novim sredstvom so se vršili 4 leta na raznih poskusnih postajah. Pokazali so, da sladka španska čebula ne brsti, potrošena s kemikalijo, 8 mesecev, boljša križana čebula pa še nekaj mesecev več. Krompir ki navadno hitro kali pri temperaturi nad 4,4 stop. C., pa potrošen s kemikalijo ne kali niti pri temperaturi 12,7 stop. in sicer dvanaest mesecev.

FRANCIJA NE MORE POGOLTNI-TI EOS. Nemci so že vse pripravili za pristop Zahodne Nemčije k Evropski obrambni skupnosti. Njihov parlament in tudi republiški predsednik sta že potrdila zadevno pogodbo. Italijanska vlada je pooblastila predsednika Scelbo, da predloži to pogodbo parlamentu v odobritve. Njen sklep ne omenja zahteve po Trstu, ki jo je prej italijanska vlada postavljala kot pogoj za pristop k EOS (Evropska obrambna skupnost). Toda v Franciji ne teče tako gladko, kakor bi želeli zlasti Američani. Francozi se upirajo obožrivi Zahodne Nemčije, do katere bi imela ta pravico v trenutku, ko bi se dokončno organizirala Evropska obrambna skupnost. Mnogo je še Francozov, ki ne morejo pozabiti zadnjih treh nemških vdorov v Francijo (l. 1870, l. 1914 in l. 1940). Tem upornikom se je nenadoma pridružil še maršal Juin poveljnik vojske Organizacije atlantske pogodbe (NATO) za Srednjo Evropo in svetovalec francoske vlade za vso obrambno strategijo. Vlada ga je nato odstavila iz vseh mest, medtem ko mora glede njegovega položaja v NATO odločiti vrhovno poveljstvo atlantske vojske. Pravijo, da namerava maršal stopiti na politično nozorišče. Tisti dan, ko so v Parizu bivši borci-povratniki iz Indokine priredili pred slavolokom zmage svečanost, da bi pokazali svojo solidarnost s francosko vojsko v Indokini in s politiko francoske vlade, se je oglasila ulica z vzkliki: »Živio Juin-Nočemo evropske obrambne skupnosti« ter je napadla celo predsednika vlade Lanielu in vojnega ministra Plevana.

TUDI POSARJE KAMEN SPOTI-KE. Zagovorniki francosko-nemškega zblizanja so si mnogo obetali od sestanka zunanjega ministra Bualta z nemškim kanclerjem (ministrskim predsednikom) Adenauerjem. Slo je za to, da bi se sporazumele glede udele v Posarju ki je med Francijo in Nemčijo nekako taksen kamen spotike kakor tržarsko vprašanje med Jugoslavijo in Italijo. Posarje živi danes v gospodarski zvezi s Francijo, politično pa je neodvisno. Kakor so pokazale zadnje volitve v delnem zboru želijo Posarci ohraniti svojo politično neodvisnost. Francozi delajo na to, da bi se Posarje »poevropilo« se pravi, da bi se mednarodno pravno zamešala njegova politična neodvisnost. Nemci trdijo, da živi v Posarju njihov živelj in da je tudi premoženje (naravna bogastva, kakor rude in premog, nadalje podjetja) nemška lastnina. S Francozi bi se začasno sporazumeli edino pod pogojem, da bi ti priznali Nemčiji iste gospodarske pravice kakor jih zdaj uživa v Posarju Francija. Poleg tega bi morala Francija pristopiti k evropski obrambni skupnosti. Velikega pomena je, da so Američani glede Posarja na strani Francozov.

OBISK PREDSEDNIKA TITA V TURCIJI. Predsednik FLR Jugoslavije je sprejel povabilo predsednika Turške republike Celala Bayala naj bi obiskal Turčijo, s katero je Jugoslavija v prijateljskih odnosih. Ti odnos se razvijajo v okviru balkanskega sporazuma, v katerem je tudi Grdija. Ravnatelju Anatolske agencije je predsednik Tito izjavil, da je na svetu še mnog neresenih problemov in da zija med Vzhodom in Zahodom se vedno na pogled nepremostljivi prepad, vendar je nevarnost obojestranskega spopada mnogo manjša, kot je bila pred dvema letoma ali pred tremi leti. Za ta svoj optimizem je maršal Tito navedel tri razloge: Nastalo ravnanje v obojestrni med Vzhodom in Zahodom, 2. strah pred vojno pri večini človeštva in sovrastvo do vojne 3. okolnost, da so na svetu v veliki večini tisti državniiki, ki se zavedajo uničujočih posledic nove svetovne vojne in ne poslušajo glasov tistih mrčnih sil, ki hočejo iz osebnih koristi pahniti svet v novi vojni pokoli.

STRENE SE MESAJO. Sovjetska zveza je z novim predlogom vzemirala zahodni svet: izjavila je, da je pripravljena pristopiti k Organizaciji severnega atlantskega pakta (NATO) ki šteje 11 držav in ki jo je organizirala Ameriška proti Rusiji. Pravijo, da bodo zahodne države to ponudbo zavrnile, češ da je samo propagandnega značaja in da je bila postavljena z namenom, da bi zanesla spor med zahodne države. Nekateri zahodni listi priporočajo, da bi zahodne sile skušale pridobiti Ruse za pristop k novi splošni pogodbi, ki bi zajamčila svetovno varnost in s tem zmanjšala sovjetski odpor proti obojestrni Nemčiji.

V ZENEVI POJDE TRDO. Dne 26. aprila se začnejo v Zenevi pogajanja za dokončno sklenitev miru v Koreji; zdaj vlada tam samo premirje. Konferenca so napovedali na sestanku 4 znanjnih ministrov v Berlinu. Molotov je v posebnem članku v »Pravdi« postavil zahtevo, da morejo zahodne države privoliti, da pridejo na konferenco tudi predstavniki Kitajske. Ameriški zunanji minister je to takoj odbil, ne da bi po prej vprašal za mnenje ostale prizadete države.

VZHODNA NEMCIJA NEODVISNA DRŽAVA? Sovjetska zveza je dan pred začetkom 4. kongresa enotne socialistične stranke v Vzhodni Nemčiji priznala suverenost Vzhodne Nemčije, ki je tako dobila položaj vzhodnih evropskih držav. Vlada Vzhodne Nemčije bo v bodoče lahko neodvisno odločala o notranjih in zunanjih vprašanjih, ki zadevajo dosedanja sovjetsko čeno. Nad Vzhodno Nemčijo ne bo več nadzorstva sovjetskega vrhovnega komisarja. (Sovjetska zveza si je pridržala pravico, da poskrbi za zunanjo zaščito države; vzhodnonemška vlada pristane na nadaljnjo prisotnost sovjetske vojske v smislu potrditvega sporazuma.

JUŽNA AMERIKA STOPA NA PLAN

Južna Amerika stopa čedalje bolj odočno na svetovno prirozišče v potičnem pa tudi v gospodarskem pogledu. Na južnoameriškem kontinentu so v teku važne politične, gospodarske in socialne izpremembe, ki vplivajo tudi na zunanjo politiko južnoameriških držav, hkrati pa tudi na njihove gospodarske stike s tujino. Te izpremembe so se odražale tudi na četrti vseameriški konferenci v glavnem mestu Venezuele Caracasu.

Poleg Združenih ameriških držav se je konferenca udeležilo 20 držav Srednje in Južne Amerike. Vpliv Združenih ameriških držav na Južno Ameriko je še vedno močan, zlasti v gospodarskem pogledu. Politični izvedenci so mnenja, da pripadajo države Venezuela, Peru, Urugvaj, Panama, Kuba in nekatere manjše srednjeameriške države še pod vpliv Združenih držav; vendar so tudi v teh državah na delu podtalna gibanja proti Severni Ameriki. Politični vpliv ZDA odklanjajo popolnoma Argentina, Čile, Ekvador, Bolivija in Guatemala. V teh državah ima ameriški kapital še vedno močne postojanke, toda glede bodočega razvoja niso ameriški kapitalisti popolnoma mirni. Anglički gospodarski vpliv se je v Argentini in Urugvaju silno zmanjšal, medtem ko je imela Anglija prav v teh državah poprečno močan gospodarski položaj. Tu di glede razvoja v Braziliji in Kolumbiji in evropskih kolonijah v karibskem prostoru si ameriški in evropski državniiki se niso na jasem. Združene ameriške države pozorno sledijo zlasti socialnim gibanjem, ki si utirajo pot v Južni Ameriki. Ameriški državniiki menijo, da bi prodor skrajno orientiranih socialnih gibanj ogrozil tudi strateški položaj Združenih ameriških držav.

E — Ekvador; M — Mehika; G — Guatemala; H — Honduras; N — Nikaragua; CR — Kostarika; P — Panama; H — Haiti; PR — Portoriko; Kol — Kolumbija; V — Venezuela; P — Peru; Guy — Gvajana; Br — Brazilija; Pa — Paragvaj; Bo — Bolivija; Arg — Argentina; U — Urugvaj; Č — Čile — Pokončno šrafrane države simpatizirajo z ZDA; pikaste države so nasprotno ZDA, bele so se neopredeljene.

vodi, vino itd. Sladkor je predstavljal 50% blaga, uvoženega iz Južne Amerike; sledili so kava, kakao, goveje kože itd. Jugoslovani računajo da se bodo brazilski nakupi jugoslovanskega blaga povečali, ker stremi brazilski trgovinska politika za to, da bi Brazilija kupovala več blaga v državah s tako imenovano šibko valuto.

Trgovina med Jugoslavijo in Paragvajem je lansko leto predstavljala 15% izmenjave z Južno Ameriko. Jugoslavija je pričela lansko leto izvažati v Paragvaj bombazne tkanine, emailirano posodo, steklo, žebjke, kmetijsko orodje, svinčnike, gume, električne motorje, generatorje itd. Med Urugvajem in Jugoslavijo se pripravljajo nova trgovinska pogodba. Lansko leto je Jugoslavija sklenila s Perujem pogodbo za dobavo žgizalce v vrednosti 1.200.000 dolarjev; dobava se bo izvršila letos. V Bolivijo je Jugoslavija izvažala karbid in sardine, v Venezuelo telečje kože, sardine in emailirano posodo.

V Ekvadorju je kupila manjše količine kave, v Venezueli pa nafto. Jugoslovanski gospodarski računajo, da bo močnejše pospešiti trgovino z južnoameriški državami tudi zaradi tega ker postaja izbira jugoslovanskega blaga čedalje obilnejša. Jugoslavija lahko izvrša proizvode kovinske industrije in elektroindustrije, kemične in lesne industrije, gradbeni material, tkanine, usnjene izdelke pa tudi industrijsko opremo. Jugoslavija lahko prevzame tudi velika gradbena dela.

UTRDITEV DINARJA. Ker je razvoj pokazal, da niso bile točne vesti, da namerava Jugoslavija razvednotiti svojo valuto in da hoče z notranjim obračunavanjem na borznih stankih samo vplivati na razvoj jugoslovanske zunanje trgovine, se je dinar zopet utrdil. Tako je n. pr. v Rimu 7. aprila notiral 120 lir za 100 dinarjev, medtem ko se je poprej tečaj sukal okoli 105 lir. Po poročilu newyorške banke Dean and Co. je dinar 29. marca notiral na prostem trgu v New Yorku 465, 11 dinarjev za dolar, lira pa 620 lir za dolar. Tečaj dinarja na prostem trgu v Zenevi 3. aprila je 100 dinarjev 0,85 švicarskega franka, 100 italijanskih lir 0,67 3/4 švic. franka. Tečaj na deviznih obračunskih mestih 31. marca: v Ljubljani 100 nemških mark v Zagrebu 18.000 100 bel. frankov 1703, 35, 100 fr. frankov, v Ljubljani 21.601, 100 švicarskih frankov v Beogradu 17.200, 100 italijanskih lir 115 v Ljubljani, 125 v Beogradu 17.200, 100 italijanskih lir 115 v Ljubljani, 125 v Beogradu, 100 lir STO v Ljubljani 111 dinarjev.

ITALIJANSKE BORZE ZAPRTE. Italijanske borze za vrednostne papirje so že več dni zaprte v znak protesta proti zadržanju davčnemu zakonu, s katerim hočejo poostriiti obdavčenje. Na sestanku borznih agentov v Rimu 7. aprila so sklenili, da se vrnejo na delo 12. aprila, ker jim je vlada obljubila, da bo upoštevala njihove želje pri razpravi o zakonskem načrtu pred parlamentom.

ITALIJANSKE ZLATE REZERVE ZMANJSANE. »Interpress« poroča, da je Banca d'Italia 31. decembra 1953 razpolagala z rezervami v zlatu in tujih valutah (vštevši salde v kompenzacijskih računih) v vrednosti 835,1 milijona dolarjev. Za rezerva je 31. decembra 1952 znašala 895,2 in l. 1951 958,3 milijona dolarjev.

MEDNARODNA TRGOVINA

STARO ZELEZO CENEJSE. Nemške železarnice so sklenile nove pogodbe za nabavo starega železa. V aprilu maju in juniju bodo nabavile 270.000 ton, in sicer po ceni 120 nemških mark za tono, medtem ko je cena bila v februarju in marcu 126 DM za tono.

USTAVLJEN IZVOZ IZ NEMCIJE NA POLJSKO. Zahodna Nemčija je ustavila izvoz na Poljsko, ker je Poljska prekoračila plačfnd (swing), ki znaša 7,5 milijona dolarjev.

NEMSKI FOTOGRAFSKI APARATI CENEJSI. Na mednarodni fotografski in kinematografski razstavi v Koelnu »Photokina 1954« so naznanili povenitev fotografskih aparatov za 15 do 20%.

ITALIJANSKI RIŽ ČAKA NA IZVOZ. Ente Nazionale Risi ima še na razpolago 1,5 milijona stotov riža za izvoz. Riž je zastal, ker je dovolzel izvoz samo proti ministrskemu dovoljenju. Italijanska vlada je hotela pospešiti izvoz tkanin, zlasti konopljenih s tem, da je bila pripravljena dobavit nekaterim tujim državam riž pod pogojem, ako bi te hkrati kupile določeno količino tkanin ali pa bi Italijanski ladjedelničam dale naročila v določeni vsini. Poskus se ni obnesel. Ente zahteva zdaj, da se dovoli izvoz riža samo proti pristanku carinarne.

HOLANDSKA TRANZITNA TRGOVINA Z ZSSR. Po zahtudi nemških listov je Sovjetska zveza sklenila, dopustiti Holandi: tranzitno trgovino s sovjetskimi blagom. Holandski trgovci bi bili pooblašeni prodajati so-

vjetske proizvode po vsem svetu. Trdijo, da ima Sovjetska zveza mnogo blaga za izvoz.

MILANSKI MEDNARODNI VELESEJEM

Milanski velesejem bo odprt od 11. do 28. aprila. Sodeč po dosedanjih prijavah na velesejmu bo razstavljaloko 12.000 razstavljavcev. Letos so dogradili nov trinadstropni paviljon. V njem bodo razstavljali pohištvo in razno obrtniško proizvodnjo. Letošnje prireditve se Jugoslavija ne bo udeležila.

PREDNOST DOMACIM PROIZVADJALCEM V GRČIJI. Po novem grškem zakonskem predlogu bodo imeli domači trgovci pri dobavah za javne ustanove prednost pred tujimi, čeprav bi bile njihove cene za 5% višje.

ZA AVTOMOBILSKO RAZSTAVO V TURINU. ki bo od 21. aprila do 2. maja, se je doslej javilo 67 avtomobilskih tovarn in 400 tovarn, ki iz delujejo avtomobilske dele.

NEMSKI »FORDI« CENEJSI. Podjetje Ford-Werke A. G. Koeln je 22. marca znižala ceno enotonskih avtomobilov. »Kastenwagene« stane zdaj 6825 DM (ena nemška marka okoli 150 lir) se pravi 550 DM manj, »Kombi« stane 7500 DM (475 DM manj), vozilo z 8 sedeži 8490 (500 DM manj).

KORCEV NI DOVOLJ. V Trstu vlada veliko pomanjkanje korcev. Vsi hitajo da bi popravili strehe, ki jih je pokvarila zimska burja. Cena korcev se je dvignila na 22-25 lir za komad. Korcev tudi ni dovolj, ker jih zaradi hude zime niso dovolj izdelali. Opekarne navadno niso pripravljale za zimsko proizvodnjo. Samo opekarni v Kriminu in Marzanu lahko proizvajata tudi pozimi.

VAZNOST REKLAME

V Stockholmu so organizirali poseben tečaj za trgovinsko reklamo. Ravatelj tega tečaja Gustav T. Rooth je izjavil, da potrošijo švedska podjetja na leto 77 milijonov dolarjev.

Mednarodni pomen vinske razstave v Ljubljani

Ljubljana, 6. aprila

Izvoz vina leta 1950 je dosegel skoraj eno milijardo dinarjev tujih valut; od te vrednosti odpade skoraj eno tretjino na izvoz vina iz Slovenije. Zaradi prehranjevalne krize v zadnjih letih je izvoz vina leta 1952 in 1953 zelo padel, toda letošnji izvoz kaže mnogo ooljšje zlasti za slovenska vina. Računajo, da bo znašala vrednost letošnjega izvoza nad 250 milijonov deviznih dinarjev, za kar bi lahko kupili 22 tisoč vagonov pšenice; s tem bi lahko pokrili potrebo po krušnih žitih, ki jih uvažamo iz Vojvodine ali iz tujine. Zato naš izvoz vina pridobiva vedno večjo gospodarsko važnost, zlasti, odkar izvažamo vino v steklenicah in Združene države in Brazilijo, kjer dosegamo za liter dobrega vina 150 do 216 dinarjev vključno embalažo. »Slovenija vino« in »Slovenske gorice«, kot naši glavni izvozniki prejmejo za zaboj z 12 buteljkan deset do enajst dolarjev brutto. Tudi v Nemčiji ki kupuje samo navadna in slajeno ojačana vina, se dajo doseči dobre cene, lansko leto smo za navadna vina prejeli povprečno 45 do 66 dinarjev, za boljša vina pa celo 90 dinarjev, čeprav poslana v sodih ali v železnikih cisternah.

Pobudniki prve jugoslovanske vinske razstave so seveda mislili v veliki meri tudi na izvoz; zato so povabili mnoge najvidnejše predstavnike vinske stroke iz zapadnoevropskih držav, ki so vključene v Mednarodnem uradu za vino.

„GOSPODARSTVO“

Izjava vsak drugi petek. — UREDNIŠTVO IN UPRAVA: Trst, Ulica Geppa 9, tel. 38-933 - CENA: posamezna številka 120; za Jugoslavijo din 15, za cono B din 15. — NAROČNINA: za STO in Italijo letna 600 lir, polletna 350 lir. Pošt. ček, račun »Gospodarstvo« S. 11-9396; za Jugoslavijo letna 380 din, polletna 200 din; naroča se pri A.D.I.T.-u, DRZ. ZAL. SLOVENIJE, Ljubljana, Stritarjeva ulica 3-1, ček. rač. pri Narodni banki S. 606-7. 892; za cono B letna 380 din, polletna 200 din, naročnine se polagajo pri »LIPAA«, Koper; ostalo inozemstvo 2 dol. OGLASI se naročajo pri PUBLIPRESS, Trg Golodoni 4, Trst, tel. 93-589, ali neposredno pri upravi »Gospodarstva«. — CENE OGLASOV: za vsak m/m vsilne v širini enega stolpca 40 lir, za inozemstvo 60 lir.

Glavni urednik dr. Lojze Berce
Odgov. urednik dr. Stanislav Oblak
Založnik: Založba »Gospodarstva«
Tisk: Tiskarna »Graphis«

SLOVENIJA ŽIVINOPROMET LJUBLJANA - JUGOSLAVIJA

Izvršuje takojšnje dobave: Goved, mesa vseh vrst, zaklanih telet, konj za delo in konj za klanje, mesnih izdelkov kraškega pršuta ter siena in slame
Zahtevajte točne ponudbe od: SLOVENIJA ŽIVINOPROMET, LJUBLJANA
Dalmatinova 1-1, poš. predal 222 - Tel. 22-212
GOVEDO IN KONJI STALNO V ZALOGI V NAŠEM DEPOJU V PRESTRANKU, tel. PRESTRANEK 3

GOSPODARSKA ABECEDA

položnica (it. bollettino di versamento) je tiskovina, ki jo izpolnijo za vplačila na čekovni račun pri poštni hranilnici (conto corrente postale). Vplačnik mora na položnici izpolniti vse tri dele: priznanico (ricevuta di un versamento), ki ostane vplačniku kot potrdilo o vplačilu; sporočilo (certificato di allibramento), ki ga pošlje poštna hranilnica lastniku čekovnega računa kot obvestilo, da je bil tisti znesek zanj vplačan in temeljico (bollettino per un versamento), ki ostane pri poštni hranilnici kot listina za knjiženje.
pomorska trgovina - je trgovina, ki se vrši z ladjami za prevoz blaga po morju. Je del zunanje trgovine in obsega uvoženo in izvoženo blago po morju. Nasprotno imamo obalno trgovino, ki se vrši ob obali in med otoki.
ponudba (offerta) - je v trgovini izjava ene stranke, ki nudi in druge stranke, ki je ponudbo sprejela, da se lahko obe stranki smatratu pogodbeno obvezni.
pool (angl. izg. pul) - je po svojem nastanku združenje več podjetij z namenom monopoliziranja cen. Tako združenja so karteli, koncerni, ringi in kornjeri. Slednji se bavijo z nakupom blaga — po možnosti vsega — da bi se zaradi pomanjkanja tega cena dvignila. Po zadnji vojni so nastali novi pooli: beli pool, ki je mednarodnega značaja in ima v načrtu koordinacijo in razvoj zdravstvene in socialne zaštite med državami članicami. Z ustanovitvijo enotnega trga farmacevtskih proizvodov, izkoriščanje klimatskih in termalnih bogastev in medsebojno izmenjavo znanstvenih in drugih del ter iznajdb. Je to pravzaprav neka vrsta Evropske skupnosti narodnega zdravja. Zeleni pool je evropska skupnost za reguliranje poljedelske proizvodnje in vsa vskladitev trgovine z važnejšimi ljudskimi pridelki, kot so n. pr. žitarice, sladkor, tobak, sadje, živila, meso, jaja in mlečni proizvodi. Črni pool je evropska skupnost za premoč in jeklo, ki ureja proizvodnjo in trgovino teh proizvodov.

PROMET v pristanišču

Benetk prazna, »Otranto« iz Carigrada s 625 t, »Constantino Attanasio« iz Kostance prazna, »Giuliana Sinea« iz Benetk prazna.

ODPLUJE SO: »Luisas« prazna in se vrnila natovorjena, »Enrie« v Beirutu je priprilila iz Bejruta s 638 t ter nato odplula v Beirut natovorjena. »Irmak« je priprilila iz Aleksandrije s 111 t in odplula v Beirut natovorjena. »Santa Anna« je priprilila iz Burgasa s 3719 t žita in odplula v Collo prazna. »Maurio Sante« je priprilila iz Ravenne prazna in odplula na Malto s 162 glav živine. »Pillarella« je priprilila iz Benetk prazna in odplula na Malto s 115 bikov. »Cagliari« je priprilila iz Genove s 19 t in se vrnila natovorjena. »Patrizia Fassio« je priprilila iz Norfolka s 9712 t premoga in odplula v Vancouver prazna. »Palmaioala« je priprilila iz Rio Marina s 2224 t železne rude in odplula v Pionbino s 1000 t litega železa. »Celio« je priprilila s 18 t iz Valence in se vrnila s 200 t. »Maria Cristina D« je priprilila iz Tripolisa 16.000 t mineralnega olja in odplula v Sidon prazna. »Loredana« je priprilila iz Carigrada s 1738 t in se vrnila natovorjena. »Manuale« je priprilila iz Rio Marina s 500 t kroma in odplula v Pirej natovorjena z lesom. »Carso« je priprilila iz Pireja s 396 t in odplula v Solun natovorjena. »Città di Catania« je priprilila iz Genove s 42 t blaga in se vrnila s 268 t. »Valverde« je priprilila iz Akcaya s 4775 t železne rude in odplula v Kostanco prazna. »Emma« je priprilila iz Ras Tamura s 15.641 t surovega olja in odplula v Tripolisa prazna. »Chioggia« je priprilila iz Bejruta s 743 t in odplula v Smirno natovorjena. »Elba« je priprilila iz Rio Marina s 3525 t železne rude in odplula v Benetk prazna. »Piero« je priprilila iz Lattakije s 1600 t žita in odplula na Malto z 249 glav živine.

PRIPLUJE SO: »Leme« iz Buenos Airesa s 83 t, »Nora« iz Benetk prazna, »Adriatico« iz Chiogge prazna, »Zaul« iz Benetk prazna, »Vittoria S.« s 16.497 t surovega olja, »Cisterna 1« iz Punta Formosa s 470 t bencina, »Risano« iz Karacaja s 768 t, »S. Rita« iz Norfolka s 10.943 t premoga, »Stadium« iz Benetk prazna, »Africa« iz Capetowna s 243 t, »Verax« iz Ancone prazna, »Mongolia« iz Bocca Grande prazna, »Ressie« iz Benetk prazna, »Marte« iz Ravenne prazna, »Maria Cosulich« iz Kazablance s 80 t, »Sebastiano Cabotto« iz Kalkute s 100 t, »Silvano« iz Sfaksa s 3500 t fosfatov, »Etna« iz Vancouvra s 70 t, »Cometa« iz Benetk s 1039 t bencina, »Vildene« iz Drača prazna, »Amesax« iz Ravenne s 861 t potrošnega olja »Bogliasco« iz

»Retainer« je odplula v Mersino prazna. »Longfellow« je »priprilila iz Kube s 5300 t kroma in odplula v Iteo prazna. »British Consul« je priprilila iz Tripolisa s 11.705 t surovega olja. »British Drummer« je priprilila iz Benetk prazna in odplula proti Cipru s 1600 t mineralnega olja.

NORVESKA »Oratole« je priprilila iz Falcaneira prazna in odplula v Lobotto s 417 t bencina. »Concordia Stara« je priprilila iz New Yorka s 248 t in odplula v ZDA s 143 t železa. HOLANDSKA »Draco« je priprilila iz Amsterdama s 220 t. SVEDESKA »Trivias« je priprilila iz Genove prazna in odplula v Chittagong natovorjena. EGIPTOVSKA »Ismilia« je priprilila iz Aleksandrije s 23 t bombaža in se vrnila natovorjena. KOSTARIŠKA »Siroba« je priprilila iz Iskenderuna s 392 t. TURSKA »Arđahan« je priprilila iz Smirne s 496 t. DANSKA »Clara Clausen« je priprilila iz Hajfe prazna in se vrnila s 309 glav živine.

GRSKE LADJE

»Kozani« je priprilila iz Grčije s 107 t in odplula na Reko prazna, od koder se je vrnila in nato odplula. »Astipalea« je priprilila iz Benetk prazna in odplula v Missolongi natovorjena z lesom. »Aristodimos« je priprilila iz Krfia s 170 t in odplula v Pirej natovorjena. »Aghios Nicolas« je odplula v Patras s 262 t lesa. »Plotarkis Blessas« je priprilila iz Benetk prazna.

Napovedane ladje

Proga: JADRANSKO IN TIRENSKO MORJE, SPANIJA.

»Maria Carla« prihod 9 apr., odhod 10 apr. »Città di Messina« prihod 13. apr., odhod 16. apr. »Marte« prihod 15. apr., odhod 18. apr. »Primor« prihod 15. apr., odhod 20. apr. »C. Canale« prihod 15. apr. »Città di Catania« prihod 23. apr., odhod 24. apr. »Vittoria S.« prihod 25. apr. »Celio« prihod 27. apr., odhod 30. apr.

Proga: GRČIJA, TURCIJA, SIRIJA, LIBANON, IZRAEL, EGIPET.

»Silvano« prihod 10. apr., odhod 17. apr. »Tinos« prihod 10. apr., odhod 15. apr. »Amante« prihod 10. apr., odhod 15. apr. »Kozani« prihod 10. apr., odhod 14. apr. »Aristodimos« prihod 12. apr., odhod 17. apr. »Enri« prihod 15. apr., odhod 17. apr. »Ismailia« prihod 15. apr., odhod 20. apr. »Plotarkis«

Blessas« prihod 15. apr., odhod 19. apr. »Loredana« prihod 17. apr., odhod 22. apr. »Chioggia« prihod 18. apr., odhod 22. apr. »Barletta« prihod 20. apr., odhod 22. apr. »Nakshohn« prihod 22. apr., odhod 27. apr. »Enotria« prihod 21. apr., odhod 23. apr. »Arđahan« prihod 23. apr., odhod 26. apr. »Irmak« prihod 23. apr., odhod 24. apr. »Christina« prihod 24. apr., odhod 28. apr. »Campioglioni« prihod 25. apr., odhod 29. apr. »Messapia« prihod 25. apr., odhod 28. apr. »Maria« prihod 25. apr., odhod 30. apr. »Esperia« prihod 27. apr. »Barletta« prihod 4. apr. »Messapia« prihod 9. maja.

Proga: VZHODNA, ZAHODNA IN JUŽNA AFRIKA.

»Europa« prihod 21. apr., odhod 26. apr. »Teresa Cosulich« prihod 22. apr., odhod 26. apr. »Massaua« prihod 30. apr. Prihodi: »Duino«, »Africa«, »Isontoz«, »Marte« odhod 20. apr. »Vittoria S.« odhod 28. apr.

Proga: PERZIJSKI ZALIV, INDIJA, PAKISTAN, DALJNI VZHOD.

»Alga« prihod 10. apr., odhod 22. apr. »Salvatore« prihod 10. apr., odhod 15. apr. »Timavov« prihod 15. apr., odhod 22. apr. Prihodi: »Risano«, »Ambras«, »Perla«, »Ugolini Vivaldi«.

Proga: AUSTRALIJA.

»Toscana« prihod 19. apr., odhod 27. apr.

Proga: VZHODNA IN SEVERNA EVROPA.

»Edenwood« prihod 9. apr., odhod 10. apr. »Plevo« prihod 10. apr., odhod 10. apr. »Cavallo« prihod 20. apr., odhod 21. apr. »Mildrida« prihod 20. apr., odhod 21. apr. »Atlas« prihod 25. apr., odhod 25. apr. »Cagliari« prihod 30. apr.

Proga: SEVERNA AMERIKA.

»Exford« prihod 12. apr., odhod 12. apr. »Expeditore« prihod 12. apr., odhod 12. apr. »Exermont« prihod 23. apr., odhod 23. apr. »Exchester« prihod 26. apr., odhod 26. apr.

Proga: SREDNJA AMERIKA, SEVERNI PACIFIK.

»Tillie Likes« prihod 12. apr., odhod 13. apr. »Tritone« prihod 14. apr., odhod 22. apr. »Monstella« prihod 15. apr., odhod 19. apr. »Mason Lykes« prihod 22. apr., odhod 24. apr. »Howell Lykes« prihod 25. apr., odhod 26. apr. »Neriede« prihod 8. apr. »Dolly Turman« prihod 12. apr.

Proga: Južna Amerika.

»Rio Ciunto« prihod 14. apr., odhod 17. apr. »Boreland« prihod 16. apr., odhod 19. apr. »Toscaneli« prihod 28. apr. »Rio Cuarto« prihod 12. apr.

OBIŠČITE I. jugoslovansko razstavo vin v Ljubljani od 24. aprila do 2. maja 1954

Pokušnja in ocenjevanje najboljših jugoslovanskih vin - - Izleti v vinorodna področja - - Popust na železnih

ADRIA-EXPRESS, Trst, ul. F. Severo št. 5 - Tel. 29-243, priredi ob tej priliki dva dvodnevna izleta v Ljubljano - Prvi izlet bo 24.-25. aprila z vpisovanjem do 15. aprila, drugi 1.-2. maja z vpisovanjem do 2. aprila

Tržaški trg

KAVA

TRST: Cene na trgu s kavo še vedno napredujejo: Povprečne cene kave na viru proizvodnje: brazilska kava, v dolarjih za 50 kg fob: Rio N. Y. 5 86; Rio N. Y. 3 91; Santos Superior 110; Santos extra prime crivello 18 115; Victoria 5 good to large bean 78; srednje-ameriška kava, v dolarjih za 50 kg fob: Haiti naravna XXX 93; Salvador 101; Kostarika 118; arabska kava, v šilingih za 50 kg cif: Gimma 680; Moka Hodeidah 1 760; afriška kava, v šilingih za cwt: Uganda prana in prečiščena 550; indonezijska kava, v holandskih florintih za 100 kg cif: Bali robusta 10-12% nečistoce 525.

SLADKOR

TRST: Na tržaškem trgu s sladkorjem je mirno. Stevilno sklenjenih kupčij je omejeno: Madžarski sladkor ponujajo po 114 dolarjev za metrsko tonno feo prevoz Trst proti takojšnjemu vkrcanju. Angleški sladkor stane 40 funtov šterlingov za metrsko tonno cif Trst. Češkoslovaški in vzhodnonemški sladkor ne kvotirata.

KAKAO

TRST: Cene kakava na viru proizvodnje so precej visoke, tako se tržaški prekupčevalci ne upajo naročiti večje količine. Londonski prekupčevalci ponujajo kakao tržaškim trgovcem po 490-500 šilingov za 50 kg cif proti vkrcanju v aprilu-maju.

Italijanski trg

Na italijanskem trgu s pšenico in koruzo je mirno. Cene so ostale neizpremenjene. Tudi cene riža so ustajljene. Cene senu so še padle. Nemški napredujejo cene prašičkom za 950-1020 lir kg (lansko leto v istem času 300-400 lir kg). Manj je bilo poravnavanja po vinu, ker menijo prekupčevalci, da so cene proizvajalcev previsoke. Cene masla so vnovic padle. V Mantovi n. pr. je cena za 145-150 lir nižja od lanske v tem času. Na trgu s klavno živino j opaziti večjo živahnost; cene so nekoliko napredovale. Cene olivnega olja malenkostno nihajo. Mrtvilo vlada na trgu s paradiznikovo mezgo; cene so nekoliko porokile.

MEDNARODNA TRŽIŠČA

CHICAGO	9/III	23/III	7/IV
Pšenica (stot. dol. za bušel)	228 1/8	222 5/8	215 7/8
Koruzna (stot. dol. za bušel)	154 1/2	153 1/4	148 1/2
NEW YORK			
Baker (stot. dol. za funt)	30.—	30.—	30.—
Cin (stot. dol. za funt)	90.50	95.—	94.75
Svinec (stot. dol. za funt)	12.55	13.—	13.55
Cink (stot. dol. za funt)	9.25	9.75	10.25
Aluminij (stot. dol. za funt)	21.50	21.50	21.50
Nikelj (stot. dol. za funt)	60.—	60.—	60.—
Bombaž (stot. dol. za funt)	35.15	35.20	35.—
Zivo srebro dol. za steklenico	195.—	206.—	215.—
LONDON			
Baker (f. šter. za d. tono)	237	237	228 1/4
Cin (f. šter. za d. tono)	707.—	743 1/2	732 1/2
Cink (f. šter. za d. tono)	74.—	75	77 3/4
Svinec (f. šter. za d. tono)	86.—	88	90 3/4
SANTOS			
Kava Santos C (kruzejrov za 10 kg)	446-80	471.—	505.50

REKORDNI SVETOVNI PRIDELEK VOLNE.

SVETOVNI PRIDELEK VOLNE

V letu 1953 cenijo na 4.400.000.000 funtov, kar predstavlja rekord vseh časov. Lanski pridelek je bil za 80 milijonov funtov večji kot pridelek leta 1952, ki je bil tudi rekord (en funt je 453,59 grama). Večina držav svetovnega sveta prideluje zdej več volne kot pred vojno, izjema pa so Združene države, Kanada, Zahodna Nemčija in Združeno kraljestvo.

ITALIJANSKI TRG ZITARICE

PADOVA.

Mehka pšenica fina 7.300-7.400 lir stot, dobra 7.150-7.250, navadna 7.050-7.150; koruza marano 5.100-5.200; koruza Phister 4.300-4.350; cinkovant 4.750-4.800; bela koruza 4.000-4.200; oves 3.900-4.000; inozemski oves (fco vagon Benetke) 3.650-3.700; neoluseni ječmen 4.000-4.200; inozemski ječmen 3.700-3.800; inozemska rž 3.400; pšenična moka tipa «00» 9.700-9.800, tipa «01» 9.400-9.500, tipa «02» 9.000-9.100, tipa «2» 8.500-8.600; pšenični otrobi 2.450-2.550; pšenični zdrob (gres) tipa «0» 11.100-11.200, tipa «1» 10.600-10.700; bela koruzna moka 5.500-5.600; rumena koruzna moka 6.000-6.200.

VERCELLI.

Neoluseni riž: navaden 5.800-6.500; Pierrot 6.000-6.500; Roncarolo 6.000-6.600; Allorio 6.400-6.700; Ardizzone 6.400-6.900; Maratelli 6.900-7.400; Razza 77 6.800-7.600; R. B. 7.500-8.300; Sesia 7.000-7.800; Arborio 7.400-8.200.

Olušeni riž: navaden 9.000-9.500; Pierrot 10.000-10.400; Roncarolo 10.800-11.400; Ardizzone 11.000-11.800; Maratelli 11.700-12.200; Rizzotto 12.400-13.000; Razza 77 12.600-13.500; R. B. 12.900-13.500; Arborio 15.000-15.800.

ZIVINA

MANTOVA.

Klavna živina: volti I. 230-260, II. 180-200, III. 100-110; krave I. 200-220, II. 140-160; junji I. 240-260, II. 220-240; juncice 240-260; teleta 50-70 kg 220-300, 70-90 kg 300-370, nad 90 kg 370-400.

Zivina za rejo: teleta 50-70 kg 380-430, 70-100 kg 440-480; volti za delo 250-280; molzne krave 150-180 funtov lir glava; debele svinje 100-130 do 460 lir kg; 130 do 160 kg 465, 160-200 kg 470; suhi prašiči 30-50 kg 720, 50-70 kg 660; prašički za rejo 18-20 kg 19.000 lir glava.

PERUTNINA

MILAN.

Zaklane race 625-650; živi zajci 400-420; zaklani zajci s kožo 480-520, brez kože 480-550; zaklane pegatke 1.000-1.100; žive kokoši 575-600, zaklane 800-850; inozemske žive kokoši 475-525, zmznjene 500-550; zaklane goski 350-400; zaklani golobi 850-900; živi piščanci I. 925-975, II. 750-800; zaklani piščanci I. 1.150-1.200, II. 925-975; zaklani purani 700-750; zaklane pure 800-850; sveža jajca I. 23,50-24; navadna 21,50-22; inozemska sveža jajca 20,50-21.

MLECNI IZDELKI

MILAN.

Maslo iz smetane 660-670; čajno maslo 780-800; Emilijski sir proizv. 1952 940-990; proizv. 1953 660-720;

Poravnajte čimprej naročnino!

stotinke dolarja za funt, v Londonu za viste RSS kupčeva cena 177/16 penija za funt (teden poprejš 167/16) in 17/9/16 prodajalčeva cena (teden poprejš 165/8). Skok v Londonu so izzvali novi nakupi ameriških podjetij. Posebno japonsko odposlanstvo je obiskalo Indonezijo in Malajo. Pri povratku v Tokio je izjavilo, da sintetični kavčuk ne bo oskodoval pridelovalcev naravnega kavčuka. Japonska bo letos kupila v omenjenih dveh državah okoli 100.000 ton kavčuka, medtem ko je prejšnje leto kupila samo 90.000 ton.

KOVINE

V New Yorku je zopet napredovala cena svinca, in sicer od 13,25 na 13,75 v tednu do 2. aprila proti takojšnji izročitvi. To je najvišja cena, ki jo je svinec dosegel v zadnjih 7 mesecih. Prav tako je napredovala cena cinka Saint Souls od 9,75 na 10,25 stotinke dolarja za funt proti takojšnji izročitvi. Pred ameriškim senatom je zakonski načrt, ki predvideva omejitev letnega uvoza svinca na 335.000 in cinka na 325.000 ton. Objavljena je bila cena, po kateri bodo ZDA kupile od Čila 100.000 ton bakra; kupčija je bila sklenjena na podlagi 30 stotink za funt to je po svetovni ceni, blago dostavljeno v ameriška pristanišča. Antimon Loreda Texas 28,50 stotinke

SLADKOR, KAVA, KAKAO

Cena sladkorja je ostala v bistvu neizpremenjena (okoli 3,33 2. aprila proti 3,25 stotinke dolarja za funt tedneden poprejš). Svetovni pridelek 1953-54 cenijo na 38.900.000 ton, se pravi da bi bil za 3 milijone večji kakor prejšnje leto. Cena kave je zopet poskočila, in sicer od 93,01 na 94,05 v tednu do 2. aprila. Američani domnevali, da bo cena pričela nazadovati v trenutku, ko bo Brazilija postavila na trg nov pridelek. Kakao je napredoval od 56,5 na 57 stotink dolarja za funt proti takojšnji izročitvi.

VLAKNA

Cena bombaža je ostala v New Yorku neizpremenjena pri 35,20 stotinke dolarja za funt proti takojšnji izročitvi. Ameriško potrošnja v l. 1953-54 cenijo na 8.800.000 bal (9.500.000 v letu 1952-53). Izvoz ameriškega bombaža naj bi presegel za 500.000 bal izvoz v prejšnjem letu. Cena volne sušit je bila v New Yorku čvrsta in se je 2. aprila sukala okoli 149 (teden poprejš 147) stotinke dolarja za funt proti takojšnji izročitvi v aprilu, manj ali juniju 1970 (teden poprejš 135) frankov. Cena bombaža v Aleksandriji 2. aprila karnak good 70,57 (prejšnji teden 70,25) talarjev za kantar, asumi 57,40 (prejšnji teden 57,65) proti takojšnji izročitvi.

KAVČUK

V New Yorku in Londonu so za beležili nenaden skok kavčuka, in sicer v New Yorku od 20,50 na 22,34

BORZA

VALUTE V MILANU	23. 3. 54	31. 3. 54	Min.	Maks.
Funt šterling	6.050	6.050	6.050	6.100
Napoleon	4.800	—	—	—
Dolar	636.—	636	636.—	637
Franc. frank (100)	173.—	173.—	172.75	173
Svicaški frank	148.50	148.50	148.50	148.75
Funt št. papir	1.720	1.720	1.720	1.740
Avstrijski šiling	—	—	24.40	24.50
Zlato	724	724	724	725
BANKOVCI V CURIHU	7. 4. 1954			
ZDA (1 dol.)	4.285	Belgija (100 fr.)	8,50	
Anglija (1 f.št.)	11,65	Holanda (100 fl.)	112 1/4	
Francija (100 fr.)	116 1/4	Švedska (100 kr.)	80.—	
Italija (100 lir)	0,875	Izrael (1 f.št.)	10,55	
Avstrija (100 š.)	16,50	Spanija (100 pez.)	9,90	
Cehoslov.	13.—	Argent (100 pez.)	18.—	
Nemč. (100 DM)	102,15	Egipt (1 f.št.)	11,30	
VREDNOSTNI PAPIRIJI V TRSTU	24.4.54	1. 4. 54	Min.	Maks.
Južna železnica	1.274	1.245	1.245	1.278
Splošne zavarov.	13.400	13.025	13.025	13.400
Assicuratrice	3.825	3.600	3.600	3.825
Riun. Adr. Sic.	5.650	5.550	5.550	5.650
Jerolimici	4.600	4.600	—	—
»Istra-Trsta«	1.235	1.210	1.210	1.235
»Lošinja«	8.000	8.000	—	—
Martinolici	4.150	4.200	4.150	4.200
Premuda	10.150	10.150	—	—
Triptkovic	10.350	10.350	—	—
Openski tramvaj	1.750	1.750	—	—
Terni	177	172.—	172	179.—
ILVA	294	281.—	281	294
Zdr. jadr. ladjedel.	383	350	350	383
Ampela	800	800	—	—
Arrigoni	1.000	1.000	—	—

Kaj je vojna odškodnina - kaj prispevek

Vojno odškodnino bodo izplačevali v dveh oblikah. Prva oblika bo odškodnina v pravem pomenu besede druga pa prispevek za obnovo porušnih, izgubljenih ali poškodovanih objektov in predmetov.

ODŠKODNINA je predvidena za vse predmete — premičnine ali nepremičnine — če se oskodovalci ne izreče raje za prispevek za obnovo, ki je višji kakor navadna odškodnina, a je povezan s pogoji, o katerih bomo se govorili. Za nekatere predmete je predvidena izključno odškodnina (za oblačila, perilo, pohištvo hitro opremo, kmetijske pridelke, obrtniške in industrijske izdelke). Če se prizadeje v roku do 15. julija 1954 ne bodo izrekli za prispevek bodo ne glede na vrsto škode prejeli odškodnino.

PRISPEVEK ZA OBNOVO pripada za škodo, ki je nastala na nepremičninah ali premičninah ki so bile namenjene kmetijski, obrtniški, industrijski ali trgovski dejavnosti. Poudariti je torej, da bodo deležni pravkar omenjene oblike odškodnine vsi, ki jim je bila priznana ne samo škoda na nepremičninah (zgradbah, poslopih), pač pa tudi na premičninah če so bile le-te povezane s proizvodno dejavnostjo.

Da se omejimo na kmetijsko področje, naj omenimo, da lahko oskodovalci zaprosijo do 15. junija 1954, da se jim prizna prispevek med drugim za naslednje predmete: namakalne naprave, električne naprave; ceste, kakršne koli drevesne nasade (sadovalnike, vinograde, gozdove, stroje, vozove, kmetijsko orodje in za živino vseh vrst. Če je n. pr. vinogradnik utrpel škodo na vinogradu, lahko zaprosi, da mu priznajo prispevek za obnovo, ki je višji od odškodnine in mu bo pripadala, če se ne bo izrekel za prispevek.

Kdor zaprosi za prispevek za obnovo, se mora obvezati da bo obnovo izvršil. V ta namen mu bodo pristoj-

Kmet in vrtnar v aprilu

Na polju in njivi. Sej koruzo le na zemljo, ki si jo globoko preoraj ali prekopaj in tudi dobro pognojil. Ne pozabi dodati domačemu gnojju umetnih gnojil v dopolnitev. Na 100 štirjaskih metrov (10 arov) podorjemo približno 20 stotov zrelega hlevskega gnoja, 50 kg superfosfata, 10 kg amonijevega sulfata in 10 kg kalijeve soli. Ne odlašaj več s setvijo fižola za zrnje. Zemljo na njivi, ki si jo posadil s krompirjem, moraš ohraniti rahlo na vrhu in brez plevela, da ostane potrebna vlaga v spodnjih plasteh zemlje, ker je korenine krompirja v svojem razvoju potrebujejo vedno več. Ne pozabi opleti tudi krmske pese. Kadar ima 5 do 6 listov, moraš rastlinice razredčiti, da bodo rastle posamič v zadostni razdalji druga od druge (vsaj 20 cm). Ali si že odstranil in uničil lansko koruznico z njiv? To delo mora biti opravljeno za mesec, da ne zapadeš morebiti kazni, ker zakon zahteva to opravilo, da se črvi koruzne večje ne širijo.

Na vrtnu. V tem času mora biti na vrtni vse presejano. Na prosto lahko sadiš tudi že paradiznike in v bolj zavetne lege tudi malancane in papriko. Presajaj in zalivaj pridno glavnoto solato vrste »kraljice majae« in »kdrasto domačo.« Rahlija zemljo tudi česnu in čebuli ter očisti plevel po vsem vrtnu, preden gre ta v seme. Topla greda naj bo odprta podnevi in ponoči. Podreti pa je le še ne smeš, ker utednejo nastopi še mrzle noči in tudi mrzli dnevi, zlasti ob vtrih ledenih možeh. Hraniti moraš v njej še do srede maja zalogo ali rezervno paradiznikov, melencenov in drugih občutljivih rastlin.

V vinogradu. Pri trtiah morajo biti sedaj končana vsa zimska opravila: reznja, vežnja, cepljenje in kopanje. Začenja se sedaj pomladansko oskrbovanje trt. Odstranjuj poganjke na starem lesu in preščipavaj rodne poganjke ali tretjim listom nad zadnjim grozdjem. Ob tihem in jasnem vremenu poževljaj mladje s prav drobnim, ventiliranim žveplom, ki naj bo pomešano s 3-5% modre galice (zolfo ramato) ali pa s 5-10% prahom »caffaro«.

V sadovnjaku: Takoj ko sadno dreve je ocemte, poskropi ga z arzenatovimi ali pa DDT pripravki, kakor smo to že navedili.

V kleti: Ako nisi še drugič pretočil mladega vina, stori to nemudoma ob prvem jasnem in mrzlem vremenu. Pri tem pretakanju je bolje, da pride vino čim manj v dotik z zrakom, zato ga pretakaj skozi gumijasto cev za vino. Klet zračni le v jasnih in hladnih nočeh.

V hlevu: Snaga in čist zrak pomenita tudi za živino polovico zdravja. Krma naj bo izdatna in primerna delu, oziroma količini mleka, ki naj ga krave dajejo. Presnavljanje krme in proizvodnja mleka sta zlasti pri kravah v pomladanskih mesecih zelo močna. Živino lahko goniš na redno pašo, vsaj po sv. Juriju (24. IV.), kakor to zagotavlja že stare izkušnje. Poleg paše pokladaj molznim kravam tudi rezanci pomešano z močnimi krmili.

V kokošnjaku: Kokoši morajo imeti vedno čisto pitno vodo. Od časa do časa raztopi jim v vodi malo železne galice (2 g na liter vode), ki je dobra za kri in tudi kar razkužilo. Pod koklo podložil je odbrana in od dobrega peltina oplojena jajca. Gnezdo naj leži v mirnem, bolj temnem in nekoliko vlažnem prostoru. Kokoši in tudi piščeta naj imajo na razpolago vedno tudi sveže zelenjave in apnenega peska. Zrnje in druga krmila za kokoši ne smejo biti plesniva ali skisana. Kakor hitro se pojavi kakšna bolezen v kokošnjaku, odnesi takoj obolelo kokoš k občinskemu živnozdravniku.

Obvestila kmetovalcem

ZATIRANJE KORUZNEGA MOLJA.

Področno kmetijsko nadzorništvo sporoča, da je edino koristen način zatiranja koruznega molja ročno pobiranje stebel in korenin — strčevje koruze. Zato je treba odstraniti z njiv koruznico s koreninami vred. Zakon tudi določa da se morajo stebila in korenine-strčelj pobrati najkasneje do 15. aprila t. l. Ker je borba proti temu škodljivcu obvezna in ker je prekršek kazniv, se vabijo zainteresirani kmetovalci, da pomladijo koruznico s koreninami vred ter jo sežgejo, kajti koruznica kot tudi korenine ko pravo leglo ličnik koruznega molja. Opozorjamo, da bo gozdna policija po navedenem roku izvršila pregled njiv in dvorišč in bo kršilce kaznovala.

OBVESTILO REJCEM BIKVEJ!

Komisija za potrditev bikov obvešča: Obveščajo se vsi rejci bikcev, da so obvezni predložiti prošnje za potrditev bikca takoj po preteku starosti 10 mesecev. Prošnjo je treba nasloviti na Komisijo za potrditev bikov, ki ima sedež pri Področnem kmetijskem nadzorništvu v m.č. Ghega 6, soba 4. Proti kršiteljem bo uporabljen zakon.

Kmetijstvo po svetu

ZA MEDNARODNO SPOZNAVANJE KMEČKE MLADINE. Britanska ustanova za mednarodno izmenjavo mladih kmetovalcev je v zadnjih petih letih pomagala stotinam mladih Evropejcev, da so lahko proučevali kmetstvo življenja v Angliji. Ustanova je v petih letih svojega obstoja — ustanovili so jo kmetijski sindikati, razne organizacije poljedelcev, krožki mladih kmetijev in ženski institut — pripomogle, da se je lahko 1822 poljskih delavcev iz 10 tujih dežel mudilo od 3 mesecev do 1 leta na angleških kmetijah in tu proučevalo angleški način kmetovanja in življenja kmetovalcev. V istem času je odšlo 278 mladih Angležev in Angležic proučevat kmetijstvo v druge dežele. Ustanova pomaga mladim ljudem, ki so se praktično udeleževali v kmetijstvu najmanj dve leti in ki so si izbrali

cembra 1952 dvignil od 7.989 na 8.137 (povišek 1,7%), indeks plač industrijskih delavcev od 7.273 na 7.426 (povišek 2%), plač v trgovinskih podjetjih od 7.504 na 7.681 (povišek 2,4%), plač v prevoznih podjetjih od 7.327 na 7.420 (povišek 1,3%). V letu 1953 so cene na debelo nazadovale od 5.270 v letu 1952 na 5.250 (znižanje 0,38%). Indeks življenjskih stroškov je narasel od 5.545 v letu 1952 na 5.653 v letu 1953 (povišek 1,9%). Sedanje realne plače so se dvignile na 130 v letu 1953 (125 v letu 1952), se pravi za 3,7%.

ŽELITE LI DA VAM SE ISPORUČI ONA ROBA KOJU STE KUPILI?

POVERITE KONTROLU KVALITETA I KOLIČINE TE ROBE PREDUŽEČU ZA KONTROLU ROBE „JUGOINSPEKT“

JUGOINSPEKT po nalogu svojih domačih i stranih komitenata i kao njihov punomoćnik, a prema svojim opštim uslovima obavlja kvantitativnu i kvalitativnu kontrolu robe vadenja i pečačenja uzoraka robe, laboratorijska ispitivanja materijala i ekspertize

JUGOINSPEKT
GENERALNA DIREKCIJA I DIREKCIJA BEOGRAD, Beograd, Trg Republike 3/1 — DIREKCIJE ZAGREB, Ilica 23/1 — SARAJEVO, Uli. Jugoslovenske Armije 48 — LJUBLJANA, Tržaška cesta 5 — RIJEKA, Korzo Narodne Revolucije 2 — NOVI SAD, Uli. Ilije Ognjenovića 12 — SKOPJE, Ilindenska 21-a.

S. A. FABBRICA ACCUMULATORI

MILANO

Sedež in uprava: Via Tertulliano, 70

Tel. 54670, 53938, 581556, 584920

Poslovalnica: Viale Bligny, 23-Tel. 5.12.07

Torino: Via Principi D'Acaja 57 - Tel. 2.04.94 - Padova P.zza della Stazione N. 1 - Tel. 2.79.54 Bologna Via Amendola N. 2 - Tel. 3.83.03 Roma Viale Aventino N. 88/90-Tel. 59.36.97 59.95.22 - Napoli Via Ugo Foscolo N. 4 - Tel. 6.07.26

C. C. Milano 238331 C. C. Roma 146198 C. C. Napoli 139488

NAJBOLJŠA BATERIJA

Ribarič Ivan

UVOZ - IZVOZ

Zaloga oglja, premoga in drv za kurjavo NA DROBNO - NA DEBELO

Vseh vrst trdnega in mehkega rezanega lesa, furnirja, vezanih plošč itd.

Prevezujemo prevoze vsakovrstnega blaga z lastnimi prevoznimi sredstvi

Urad: TRST ul. Crispi št. 14 Tel. 93-562

Skladništvo: ul. delle Milizie 14 - Tel. 96-510

telefonska številka stanovanja 95-918

Jakob VatovecNasl.

TRST - Via Torrebianca 19

Tel. 23-587, 37-561

UVOZ IZVOZ

KOLONIALNEGA BLAGA INDUSTRIJSKIH KEMIKALIJEV TEHNIČNIH PREDMETOV TKANIN IN OBLEK

POŠILJA TUDI DARILNE PAKETE

IMPEXPORT

TRST - ULICA CESARE BATTISTI 23-I

Tel. 44-208 - Telegr. IMPEXPORT - TRIESTE

UVAŽA: Vsakovrsten les, drva za kurjavo, gradbeni material

IZVAŽA: tekstil, kolonialno blago in raznovrstne stroje

Specializirano podjetje za vsakovrstne kompenzacije

TEHNOPROMET

PREDUŽEČE ZA UVOZ I IZVOZ METALNIH I TEHNIČNIH PROIZVODA BEOGRAD - NUŠIČEVA BR. 6

Telefon: 20-259

Telegr.: TEHNOPROMET BEOGRAD

Teleprinter: 01-130

Poštanski fax: 239

UVOZI: Čelik svih vrsta i za svaku upotrebu. Čevli, žicu, limove i trake. Specijalno strovo i staro gvozdje, Obojene metale. Željeznički materijal. Masine i kompletne fabričke uređaje.

TEHNOPROMET ima skladišta vučenog i valjanog materijala.

IZVOZI: Masine: građevinske, poljoprivredne, alatijke i dr. Uredjaje, sprave i alat. Čelične konstrukcije. Čelični namštaj. Kovani i presovani materijal i ostale proizvode metalopreradivačke indpietrije.

TEHNOPROMET ima predstavnike u zemljama BLISKOG I SREDNJEG ISTOKA, u TURSKOJ, LIBANU, GRČKOJ, IRANU, SIRIJI S. ARABIIJI i dr.